

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Анотація. Досліджено класифікацію доходів місцевих бюджетів та систематизовано класифікаційні ознаки.

Аннотация. Исследована классификация доходов местных бюджетов и систематизированы классификационные признаки.

Annotation. The classification of local budget revenues has been studied and classification features have been systematized.

Ключові слова: місцевий бюджет, доходи місцевих бюджетів, бюджетна класифікація.

На сучасному етапі розвитку економіки України місцевим бюджетам як основній фінансовій базі органів місцевого самоврядування належить особливе місце в бюджетній системі нашої держави. Останніми роками набула актуальності проблема нестачі фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та нестабільність їх дохідних джерел. З метою більш ефективного вирішення практичних питань, що сприятимуть приросту обсягів дохідної частини регіональних бюджетів у напрямі розширення інформаційної бази, для здійснення аналізу необхідним є класифікація доходів місцевих бюджетів.

Питанням щодо функціонування складових бюджетної системи та формування доходів місцевих бюджетів присвячені наукові праці таких науковців-економістів, як: Кириленко О. П. [1], Музика О. А. [2], Вовна Н. І. [3], Булгакова С. О., Ермошенко Л. В. [4], Грачова Е. Ю. [5], Орлюк О. П. [6] та інших. Однак питання класифікації доходів місцевих бюджетів в сучасних умовах господарювання залишаються достатньо актуальними.

Тому метою даного дослідження є систематизація класифікаційних ознак, а відповідно, і видів доходу місцевих бюджетів для побудови єдиної класифікаційної системи.

Доходи, які надходять до місцевих бюджетів, є дуже різноманітними. Тому для їх класифікації використовують безліч критеріїв.

Багатокритеріальна класифікація доходів місцевого бюджету наведена в таблиці.

Таблиця

Багатокритеріальна класифікація доходів місцевого бюджету

Критерії класифікації	Види доходів
1	2
Відповідно до Бюджетного кодексу [7]	власні; закріплені
Відповідно до коду бюджетної класифікації [7]	податкові надходження; неподаткові надходження; доходи від операцій з капіталом; офіційні трансферти
За територіальною локалізацією [1, с. 143]	доходи, одержані на території місцевого самоврядування; доходи, одержані на інших територіях
За соціально-економічним змістом [2 – 6]	надходження від юридичних осіб державної, комунальної, приватної, колективної форм власності; кошти, що надходять від населення
За методами залучення [3; 4]	доходи, які залучаються до бюджетів податковим та неподатковим методами

Закінчення таблиці

1	2
За методом мобілізації [5; 6]	обов'язкові; добровільні

За джерелами утворення та фор-	доходи від майна;
--------------------------------	-------------------

мою використання коштів [3]	доходи місцевих бюджетів, джерелом яких є прибуток, собівартість; від продажу земельної ділянки; відрізного виду платежів
За частотою появи [3; 4]	звичайні; надзвичайні
За способом зарахування	доходи загального фонду; доходи спеціального фонду

Відповідно до Бюджетного кодексу органи місцевого самоврядування наділяються доходами, які зараз поділяються на два кошики: доходи, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, та доходи, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Відповідно до коду бюджетної класифікації доходи бюджету розподіляють за такими розділами: податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та трансферти.

Залежно від територіальної локалізації до складу доходів місцевих бюджетів доцільно відокремити: доходи, одержані на території місцевого самоврядування, та доходи, одержані на інших територіях, які спрямовуються у певний місцевий бюджет.

При класифікації доходів за соціально-економічним характером береться до уваги наявність різних форм власності. Найчастіше використовується класифікація поділу доходів бюджету на податкові та неподаткові. Також доходами бюджету можуть бути як обов'язкові, так і добровільні надходження до бюджету.

В основу поділу за джерелами утворення, закладено критерій того, за рахунок чого мають бути отримані доходи: прибуток, доходи фізичних осіб, кошти інших бюджетів та ін.

Деякі автори поділяють доходи на звичайні та надзвичайні. Також виділяються доходи загального та спеціального фондів місцевого бюджету.

Таким чином, автором були розглянуті різні критерії класифікації доходів місцевих бюджетів, виділені основні з них, на основі чого запропонована узагальнена класифікація доходів місцевого бюджету, яка характеризується комплексністю, охопленням найвагоміших критеріїв та дозволяє здійснити більш глибокий і всебічний аналіз складу та джерел формування доходів місцевих бюджетів.

Наук. керівн. Мельник В. І.

Література: 1. Кириленко О. П. Місцеві фінанси / О. П. Кириленко. – К. : Знання, 2006. – 677 с. 2. Музика О. А. Класифікація доходів місцевих бюджетів / А. О. Музика [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/2/31/1154>. 3. Вовна Н. І. Доходи місцевих бюджетів: Оптимізація формування та резерви зростання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 "Фінанси, грошовий обіг і кредит" / Н. І. Вовна. – Тернопіль, 2006. – 21 с. 4. Булгакова С. О. Бюджетна система України : опорний конспект лекцій / Булгакова С. О., Єрмошенко Л. В. – К. : КДТЕУ, 1999. – 109 с. 5. Грачева Е. Ю. Финансовое право : учебное пособие / Грачева Е. Ю., Соколова Э. Д. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Юриспруденция, 2000. – 304 с. 6. Орлюк О. П. Финансовое право : навчальний посібник / Орлюк О. П. – К. : ЮрінкомІнтер, 2003. – 245 с. 7. Бюджетний кодекс України / укл. В. Кузнецов. – Х. : Фактор, 2010. – 368 с.